

Datum: 27.07.2015

09:17

Medij: www.blic.rs

Link: <http://www.blic.rs/Kultura/Vesti/578378/VELICANSTVENE-Srpske-palate-najlepse-u-Trstu>

Autori: Sonja Šulović

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: VELIČANSTVENE Srpske palate najlepše u Trstu

Datum: 27.07.2015

09:17

Medij: www.blic.rs

Link: <http://www.blic.rs/Kultura/Vesti/578378/VELICANSTVENE-Srpske-palate-najlepse-u-Trstu>

Autori: Sonja Šulović

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: VELIČANSTVENE Srpske palate najlepše u Trstu

4081

Kurtovići, Gopčevići, Škuljevići, Vučetići, Popovići... zadužili su Trst svojim radom, stvaralaštvom i donatorstvom. Tokom dva i po veka ove porodice uspevale su da očuvaju svoj identitet i pored duhovnih ostave i mnoga materijalna svedočanstva - vredne palate i zadužbine. Neke od najboljih palata u Trstu bile su nekada srpske i dok su stare porodice nestale ostale su njihove građevine koje i danas plene lepotom. Začetak razvoja savremenog Trsta pada u doba vladavine Habsburškog cara Karla VI koji 1719. proglašava Trst za slobodnu luku. Tada je počelo i doseljavanje pomoraca, trgovaca i zanatlija iz različitih krajeva. Među njima bio je i izvestan broj Srba kojima je Poveljom Marije Terezije iz 1751. odobreno da podignu svoju crkvu, osnuju crkvenu opštinu i otvore školu. Te ustanove su krajem 18. veka bile kulturni centri koje su posećivali Dositej Obradović, Vuk Karadžić, Njegoš, Lukijan Mušicki, Joakim Vujić, Matija Ban, Josif Rajačić, Mihailo Obrenović i mnogi drugi. - Dositej Obradović je između 1802. i 1806. bio gost Draga Teodorovića, poreklom Najrenomiraniji arhitekti ondašnjeg Trsta projektovali su i palate Čezevića, Riznića, Bota, Nikolića, Bajovića, Ivanovića, Rađenkovića, Cvijetovića, Kovačevića... iz Trebinja, a koji je sa braćom Petrom i Đorđem iz Rijeke prešao u Trst sredinom osamdesetih godina 18. veka. Kuću su na Trgu Ponte Rosso sagradili 1791, a tokom prve četvrtine 19. veka nekoliko predstavnika porodice Teodorović je obavljalo funkciju predsednika Ilirske nacionalne zajednice - kaže Gordana Gordić, autor izložbe „Srpske palate u Trstu“, koja je otvorena u Etnografskom muzeju do 31. jula. Među palatama oko Velikog kanala je i ona braće Damjana i Jovana Riznića iz Sarajeva, koji su bili među prvim doseljenicima u Trstu. Podigao ju je Mihajlo Vučetić 1825. Njegov sin Jovan proglašen je za viteza, a bio je deputat u Bečkom parlamentu, jedan od partnera osnivača čuvene brodske kompanije „Lojd“. Nalazi se na Trgu Sant Antonio Nuovo, podignuta je 1886. po projektu Karla Mačakinija, a građena je uporedo sa podizanjem nove crkve Svetog Spiridona na parceli koja je bila u vlasništvu Ilirske zajednice još od 1765. godine. - Monumentalna je i palata Petra Palikuće, poreklom iz Trebinja, koji je, iako nepismen, stekao znatan imetak trgovinom, a deo zaostavštine ostavio za stipendiranje siromašnih đaka - ističe Gordićeva. Ona navodi da je palata Kurtović na Trgu Ponte Rosso 6 jedna od prvih srpskih kuća u Trstu. U vlasništvu je Srpske pravoslavne opštine, a 1832. Ilirskoj zajednici ju je ostavio Aleksandar Vukasović. U prizemlju je istoimeni kafe u koji su rado dolazili intelektualci, Trščani, ali i stranci. - Njen naručilac bio je Jovo Kurtović. Izgradnja palate veličine čitavog bloka osamdesetih godina 18. veka definisala je centralno mesto u Terezijanskoj četvrti, koja je tada bila u ekspanziji - objašnjava ona. Kurtović je radio sa braćom koja su trgovala u Smirni, Amsterdamu, Beču i Pragu, njegov brod je prvi prošao Suecki kanal, a uspostavio je stalnu trgovačku vezu Trsta i Amerike. Podignuta je 1832. na Trgu Venecija, a 1876. kupio ju je Hristifor (Risto) Škuljević, istaknuta ličnost i veliki dobrotvor. U palati je bio Konzulat, gde je 1922/23. živeo i radio tadašnji vicekonzul Ivo Andrić. - Palata Gopčević (1850) jedna je od najboljih palata na istočnoj obali Jadrana. Naručilac i vlasnik bio je Spiridon Gopčević koji je 1850. ukazao poverenje tada mladom arhitekti Đovaniju Berlamu. Bogato dekorisana fasada nosi obeležja romantizma, a na glavnoj fasadi su predstavljeni car Lazar, carica Milica, Miloš Obilić i Kosovka Devojka - kaže Gordana Gordić. Bogatstvo Spiridona rasporodato je posle jednog riskantnog trgovačkog posla koji ga je odveo u bankrot, a u toj palati danas je Gradski pozorišni muzej. Jedna od najmonumentalnijih trščankih građevina je pravoslavna crkva Svetog Spiridona koja je izgrađena 1753. - Zbog nestabilnosti terena, crkva je posle sto godina morala da bude demolirana, a na istom mestu od 1861-1869. izgrađen je novi hram po projektu lombardijskog arhitekta Karla Mačakinija - kaže Gordana Gordić.

Datum: 27.07.2015

09:17

Medij: www.novosti.rs

Link: <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/reportaze/aktuelno.293.html:559524-Pogaca-i-so-kroz-vekove->

Autori: Marko Lopušina

Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: **NOVOSTI ISTRAŽUJU** Pogača i so kroz vekove čuvaju goste

3769

Kako je nastao narodni običaj koji je postao i deo državnog protokola. Poruka domaćina da su dobrodošli i da im se ništa loše neće desiti PRILIKOM posete tročlane delegacije BiH premijeru Aleksandru Vučiću, prvi čovek srpske vlade ih je dočekaao sa hlebom i solju. I kada je Goran Radmanovac, poslovni čovek iz Rusije, otvarao Fabriku peleta u rodnom Brusu, pozvao je u goste Tomislava Nikolića. Prvog čoveka Srbije u dvorištu fabrike dočekala je učenica Maja sa hlebom i solju. Nikolić je odlomio parče pogače, umočio u so, poslužio se i zahvalio Maji. Radmanovac je bio presrećan, jer je domaćinski dočekaao visokog gosta. PRILIKOM posete tročlane delegacije BiH premijeru Aleksandru Vučiću, prvi čovek srpske vlade ih je dočekaao sa hlebom i solju. I kada je Goran Radmanovac, poslovni čovek iz Rusije, otvarao Fabriku peleta u rodnom Brusu, pozvao je u goste Tomislava Nikolića. Prvog čoveka Srbije u dvorištu fabrike dočekala je učenica Maja sa hlebom i solju. Nikolić je odlomio parče pogače, umočio u so, poslužio se i zahvalio Maji. Radmanovac je bio presrećan, jer je domaćinski dočekaao visokog gosta.- Za nas ljude sa sela pogača je duša kuće, simbol porodične sloge i dobrote. A so je simbol našeg blagostanja i bezbednosti za našeg gosta. Ko ne nudi gostu hleb i so, taj nije gostoprimitljiv i ne deli sa njim sve dobro - objasnio nam je svoj gest domaćin Goran Radmanovac.- Za nas ljude sa sela pogača je duša kuće, simbol porodične sloge i dobrote. A so je simbol našeg blagostanja i bezbednosti za našeg gosta. Ko ne nudi gostu hleb i so, taj nije gostoprimitljiv i ne deli sa njim sve dobro - objasnio nam je svoj gest domaćin Goran Radmanovac. Doček gostiju sa hlebom i solju nije samo narodni običaj. U vreme Karađorđevića postao je deo državnog protokola. Kada su nam dolazili u posetu, pogaču i so su probali i kraljica Elizabeta i Džimi Karter, Angela Merker... Doček gostiju sa hlebom i solju nije samo narodni običaj. U vreme Karađorđevića postao je deo državnog protokola. Kada su nam dolazili u posetu, pogaču i so su probali i kraljica Elizabeta i Džimi Karter, Angela Merker...- Hleb i so gostima ne nude samo Srbi, već i svi slovenski narodi, Rusi, Bugari, Makedonci, pa i Hrvati. Ovaj običaj nastao je u desetom veku kao deo crkvenog rituala, da bi tokom 19. veka prerastao u masovni narodni običaj, koji se primenjivao na porodičnim i esnafskim slavama. U prošlom veku uvršćen je u državni protokol i time postao deo zvanične političke prakse Srbije - objašnjava Vesna Marjanović, kustos Etnografskog muzeja u Beogradu.- Hleb i so gostima ne nude samo Srbi, već i svi slovenski narodi, Rusi, Bugari, Makedonci, pa i Hrvati. Ovaj običaj nastao je u desetom veku kao deo crkvenog rituala, da bi tokom 19. veka prerastao u masovni narodni običaj, koji se primenjivao na porodičnim i esnafskim slavama. U prošlom veku uvršćen je u državni protokol i time postao deo zvanične političke prakse Srbije - objašnjava Vesna Marjanović, kustos Etnografskog muzeja u Beogradu. Etnolozi primećuju da su hleb i so u davna vremena, kod Latina, Helena, Indusa, a potom u vreme Vizantije i posebno pojavom hrišćanstva, kod svih naroda imali mitsko značenje, jer je od njih zavisio ljudski život i jer se u njih verovalo. Etnolozi primećuju da su hleb i so u davna vremena, kod Latina, Helena, Indusa, a potom u vreme Vizantije i posebno pojavom hrišćanstva, kod svih naroda imali mitsko značenje, jer je od njih zavisio ljudski život i jer se u njih verovalo.- Hleb i so su bili simbol paganskog srpskog i slovenskog boga Radogosta. U narodnoj mitologiji hlebom se uspostavlja ravnoteža između čoveka i nevidljivih sila koje ugrožavaju njegov život ili on služi kao čarobno sredstvo za ostvarivanje ljudskih namera. Prva funkcija najčešće se ostvaruje darivanjem hleba,

Datum: 27.07.2015

09:17

Medij: www.novosti.rs

Link: <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/reportaze/aktuelno.293.html:559524-Pogaca-i-so-kroz-vekove->

Autori: Marko Lopušina

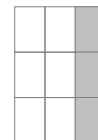
Teme: Etnografski muzej Srbije

Naslov: **NOVOSTI ISTRAŽUJU** Pogača i so kroz vekove čuvaju goste

4476

a druga se zasniva na mogućnosti da hleb može prenositi neka svojstva za koja se smatra da mogu delovati na onoga koji dođe u dodir s njim - smatra etnolog Ljubinko Radenković.- Hleb i so su bili simbol paganskog srpskog i slovenskog boga Radogosta. U narodnoj mitologiji hlebom se uspostavlja ravnoteža između čoveka i nevidljivih sila koje ugrožavaju njegov život ili on služi kao čarobno sredstvo za ostvarivanje ljudskih namera. Prva funkcija najčešće se ostvaruje darivanjem hleba, a druga se zasniva na mogućnosti da hleb može prenositi neka svojstva za koja se smatra da mogu delovati na onoga koji dođe u dodir s njim - smatra etnolog Ljubinko Radenković.Ova mitološka osobina hleba najbolje je iskazana kroz lik i poruke Isusa Hrista, koji je besedio svojim učenicima: "Ja sam hleb živi, vi jedete telo moje" i "Vi ste so zemlje. Imajte so u sebi i mir imajte među sobom!"Ova mitološka osobina hleba najbolje je iskazana kroz lik i poruke Isusa Hrista, koji je besedio svojim učenicima: "Ja sam hleb živi, vi jedete telo moje" i "Vi ste so zemlje. Imajte so u sebi i mir imajte među sobom!"Kod Srba hleb i so su dobili i svetovnu tvar, koju slave sa Svetim Andrejom Prvovenčanim, koji se kunu rečima: "Tako mi kruva i soli!"Kod Srba hleb i so su dobili i svetovnu tvar, koju slave sa Svetim Andrejom Prvovenčanim, koji se kunu rečima: "Tako mi kruva i soli!"- Hleb i so su kod Srba uvek imali kultno značenje. Žito, hleb i slavski kolač su bili beskrvna žrtva demonu, koja se darivala pretku ispod praga ili neznanom gostu, da bi se zaštitili od nećasnih sila. Nekada je taj hleb pripreman za svetkovine sa nenačetom vodom, a danas se pravi sa najboljim brašnom i svetom vodicom. So, koja je bila vredna kao zlato, a imala funkciju čuvara hrane od raspadanja, simbol je zaštite porodice, ali i bogatstva i moći familije. Kad Srbi gosta dočekuju sa hlebom i solju, oni mu poručuje da je dobrodošao i da mu se ništa loše neće dogoditi u njihovoj kući - kaže kustos Vesna Marjanović.- Hleb i so su kod Srba uvek imali kultno značenje. Žito, hleb i slavski kolač su bili beskrvna žrtva demonu, koja se darivala pretku ispod praga ili neznanom gostu, da bi se zaštitili od nećasnih sila. Nekada je taj hleb pripreman za svetkovine sa nenačetom vodom, a danas se pravi sa najboljim brašnom i svetom vodicom. So, koja je bila vredna kao zlato, a imala funkciju čuvara hrane od raspadanja, simbol je zaštite porodice, ali i bogatstva i moći familije. Kad Srbi gosta dočekuju sa hlebom i solju, oni mu poručuje da je dobrodošao i da mu se ništa loše neće dogoditi u njihovoj kući - kaže kustos Vesna Marjanović.Istražujući srpske običaje u boljevačkom srezu, etnolog Savatije M. Grbić je zapisao da "kad se postavlja trpeza, valja da se prvo metne na sovru hleb i so, pa tek onda kašike, viljuške i jelo".Istražujući srpske običaje u boljevačkom srezu, etnolog Savatije M. Grbić je zapisao da "kad se postavlja trpeza, valja da se prvo metne na sovru hleb i so, pa tek onda kašike, viljuške i jelo".- Hleb i so su od davnina predstavljali simbol gostoprimstva kod Srba. Smatralo se da svaka, pa i najsiromašnija kuća, uvek raspolaže hlebom, solju i vodom - "da ima čime da dočeka putnika namernika". Zato se do danas zadržao običaj da se gost posluži prvo solju i hlebom, pa tek posle ostalim "što je Bog dao, a domaćin spremio". Kad se može, za gosta se sprema najukusniji hleb - pogača. Pogača se obično ne seče, nego se lomi, jer nož simboliše svađu u kući - priča Grbić.- Hleb i so su od davnina predstavljali simbol gostoprimstva kod Srba. Smatralo se da svaka, pa i najsiromašnija kuća, uvek raspolaže hlebom, solju i vodom - "da ima čime da dočeka putnika namernika". Zato se do danas zadržao običaj da se gost posluži prvo solju i hlebom, pa tek posle ostalim "što je Bog dao, a domaćin spremio". Kad se može, za gosta se sprema najukusniji hleb - pogača. Pogača se obično ne seče, nego se lomi, jer nož simboliše svađu u kući - priča Grbić.BRATSKA SOFRASEOSKE sofre su i početkom 20. veka imale izdubljene slanike, tako da je so bila sastavni deo stola za ručavanje. Kada su se braća delila i napuštala porodicu, sofru sa tim urezanim slanicima se sekla napola tako da svakom bratu pripadne po jedan slanik.SEOSKE sofre su i početkom 20. veka imale izdubljene slanike, tako da je so bila sastavni deo stola za ručavanje. Kada su se braća delila i napuštala porodicu, sofru sa tim urezanim slanicima se sekla napola tako da svakom bratu pripadne po jedan slanik.

инфокулт

★ Полагањем венаца на његов споменик у Зајечару, родном месту великог глумца Зорана Радмиловића, 21. јула обележена је тридесета годишњица од његове смрти. Венце су положили делегације града Зајечара и позоришта Тимочке крајине „Зоран Радмиловић“.

★ Концерт класичне гитаре мексичке уметнице Росе Марије Робинсон одржан је 23. јула у Етнографском музеју у Београду. Робинсон је једна од музичарки представница пројекта „Као вода која тече“, који у свом репертоару има различите мексичке композиторе.

★ Представа „Наш разред“ пољског аутора Тадеуша Слобођанека, у копродукцији два водећа израелска позоришта изводи се 28. јула на сцени „Вук“ у Булевару краља Александра 77а. Гостовањем у Београду израелски уметници завршавају балканску турнеју, а улаз на ову изванредну представу је бесплатан.

★ Поводом националног празника Марока - Дани круне, Музеј афричке уметности (МАУ) у Београду и Амбасада Краљевине Мароко организовали су 27. јула изузетно путописно вече „Приче из Марока - културно наслеђе номада Сахаре“.

★ Изложба серије фотографија „Кратка прича о страху“ Иване Томановић и циклус фотографија Милана Живковића „Други сан“ отворена је 24. јула у изложбеном простору Културног центра у Зрењанину.

★ Манифестација „Боемске ноћи“ у Српској Црњи, јубиларни десети пут организована је у Банату, у родном месту Ђуре Јакшића од 19. до 21. јула. Промовисана је у Скадарлији у „Ђуриној кући“ уз наступ афористичара, а Маја Пандуров говорила је своје винске и женске боемске песме. Јавности је представљен мурал са ликом великог писца и боема, у порти цркве Светог Прокопија, у Српској Црњи, а са посебним програмима у манифестацију су се укључили и Крагујевац и Пожаревац.

Р. Г.

